

Datum: 26 augustus 2014**Hoort bij collegeadvies nummer:** 234223**Datum raadsvergadering:** 2 oktober 2014**Portefeuillehouder:** A. Dragt**Onderwerp**

Dekking begrotingstekort 2015-2018

Voorgesteld besluit

1. de meerjarenbegroting 2015-2018 sluitend te maken door een gefaseerde verhoging van de OZB oplopend van € 100.000 in 2015 tot € 400.000 in 2018;
2. dit besluit te verwerken in de concept meerjarenbegroting 2015-2018.

Inleiding

Afgelopen juni hebben wij u geïnformeerd over de meicirculaire 2014 en de gevolgen daarvan voor de begrotingspositie van de gemeente Leusden. De ontwikkelingen in het gemeentefonds leiden er toe dat een structureel begrotingstekort is ontstaan van € 396.100 (afgerond € 400.000) in 2018. Dit tekort hebben wij niet in de Kaderbrief 2015 kunnen verwerken omdat de informatie te laat beschikbaar kwam. Hierdoor hebben wij u ook nog geen voorstellen kunnen doen voor de dekking van het tekort. De raad heeft in het voorjaarsdebat gevraagd om duidelijkheid op zo kort mogelijke termijn omtrent de dekking van het begrotingstekort. Op 13 november a.s. moet er een sluitende meerjarenbegroting 2015–2018 door uw raad worden vastgesteld. In het coalitieakkoord is gesteld dat de begroting in evenwicht moet zijn. Tevens is dit noodzakelijk om in aanmerking te blijven komen voor repressief begrotingstoezicht door de provincie.

In dit raadsvoorstel gaan wij in op ons voorstel voor de dekking van het tekort van € 400.000 als gevolg van de meicirculaire. Wij benoemen de opties om de begroting weer meerjarig sluitend te krijgen en onze overwegingen daarbij.

Opties voor een sluitende begroting**1. Verder bezuinigen op de voorzieningen**

In 2013 heeft een uitvoerige kerntakendiscussie (KTD) plaatsgevonden. Uitvoerig in de zin dat alle beleidsterreinen zijn onderzocht op wettelijke en autonome taken en dat daarvan een groslijst is opgesteld (zie bijlage 2). Per taak is aangegeven wat het autonome deel is waarop een bezuiniging zou kunnen plaatsvinden. De totale groslijst bedroeg bijna € 7 miljoen aan autonome taken. Na besluitvorming over de KTD bij de begroting 2014 resteert hiervan een bedrag van ruim € 5 miljoen om op uitgaven te besparen. Daarnaast is er de mogelijkheid om inkomsten te verhogen met € 250.000 via het invoeren van betaald parkeren. De restant-groslijst is bijgevoegd (bijlage 1). De begrotingspositie kan sluitend worden gemaakt door in deze lijst voor in totaal € 400.000 ombuigingsmaatregelen aan te wijzen.

2. Bezuinigen op de uitvoering van het CUP en nieuw beleid

Naast ombuigen in bestaande voorzieningen is er de mogelijkheid om te bezuinigen door te schrappen in ambities. In de Kaderbrief 2015 (nr. 229478) is in de paragrafen 2.2.1 en 3. aangegeven welke structurele kosten er gemoeid zijn met de uitvoering van het CUP en nieuw beleid 2015:

	2015	2016	2017	2018
Uitvoering CUP:				
Drie fulltime wethouders	45,0	45,0	45,0	15,0
Regionale samenwerking bedrijven-contactfunctionarissen	30,0	30,0	30,0	30,0
Digitaal loket ondernemers	2,0	2,0	2,0	2,0
Tweede Sporthal	-	35,0	35,0	35,0
Nieuw beleid:				
Monumentenbeleid	5,0	10,0	15,0	20,0
Urgentiecommissie	14,5	14,5	14,5	14,5
Realisatie wettelijke BGT door gemeentelijke samenwerking	28,4	10,3	10,0	9,7
	124,9	146,8	151,5	126,2

3. Verder bezuinigen op de organisatie

Een optie die ook in beeld komt is het verder bezuinigen op de gemeentelijke organisatie. Dit naast de taakstelling van € 540.000 waarover in 2012 werd besloten en die in 2015 zal zijn gerealiseerd. Daarnaast is bij de KTD besloten om in de begroting een taakstelling op te nemen van € 100.000 voor verdere efficiency en effectiviteit van de organisatie in 2017.

4. Verhogen inkomsten/ozb

Als laatste optie om het begrotingstekort te dekken wordt het verhogen van de inkomsten genoemd. De belangrijkste factor is dan de OZB. Een verhoging van deze belasting komt bovenop de drie hierna genoemde belastingmaatregelen waartoe de gemeente Leusden al heeft besloten, en die onderdeel uitmaken van het begrotingsresultaat:

- in 2015 stijgen de tarieven conform de Kaderbrief 2015 met 1% inflatie, dit stemt overeen met een opbrengst van ± € 60.000;
- in 2015 wordt de vierde en laatste stap doorgevoerd van de ombuigingsmaatregel om jaarlijks de opbrengst met € 50.000 te verhogen tijdens de periode 2012-2015, dit is door de raad besloten bij de begroting 2012;
- in 2016 wordt de opbrengst met € 100.000 verhoogd, dit is door de raad besloten bij de begroting 2014.

Overwegingen en standpunt van het college

ad 1. Verder bezuinigen op de voorzieningen

Overwegingen:

De restant-groslijst met autonome gemeentelijke taken van de KTD maakt duidelijk dat er geen 'laaghangend fruit' meer is. Elke maatregel van de lijst die nog wordt genomen heeft ingrijpende consequenties voor het gemeentelijk beleid en de voorzieningen voor onze inwoners. Na de KTD en de diverse ombuigingsoperaties die daaraan zijn vooraf gegaan constateren we dat 'de rek' er uit is. In een bijlage is de restant groslijst toegevoegd. Daarnaast geven wij in bijlage 3 een overzicht van verschillende mogelijkheden om het tekort van € 400.000 te dekken door een combinatie van bezuinigingsmaatregelen op de verschillende beleidsterreinen. Het overzicht illustreert wat ons betreft dat het gaat om ingrijpende maatregelen waarbij we moeten kiezen voor afschaffing of stopzetting van belangrijke taken dan wel om substantiële vermindering van de dienstverlening aan en de ondersteuning van onze inwoners.

Standpunt college:

Het heeft onze voorkeur om de huidige kerntaken te blijven uitvoeren, en dus niet zwaarder te bezuinigen in het voorzieningenniveau. Deze keuze betekent onder meer dat de inwoners gebruik kunnen blijven maken van voorzieningen zoals het zwembad, de bibliotheek, de tuingroendepots, dat we het groenonderhoud niet verder versoberen, dat er regelingen en middelen zijn voor minima en schuldhulpverlening, en dat we ervoor kiezen om in Leusden gratis te kunnen blijven parkeren.

ad 2. Bezuinigen op de uitvoering van het CUP en nieuw beleid

Overwegingen:

Het heroverwegen van ambities waartoe enkele maanden geleden is besloten strookt niet met een daadkrachtige uitvoering van het coalitieakkoord. Het ligt niet voor de hand nu al te schrappen in speerpunten van de coalitie en de beperkte financiële ruimte voor nieuw beleid te verminderen. Verder leert de ervaring dat de ruimte voor nieuw beleid elk jaar deels nodig is om te kunnen inspelen op (toekomstige) nieuwe wettelijke voorschriften en taken.

Standpunt college:

Wij blijven inzetten op de uitvoering van het CUP en nieuw beleid. Dit betekent o.a. dat we vasthouden aan het realiseren van de tweede sporthal, en aan samenwerking met de regio op economisch gebied. Bovendien willen we kunnen inspelen op (toekomstige) nieuwe wettelijke voorschriften en taken.

ad 3. Verder bezuinigen op de organisatie

Overwegingen:

De afgelopen twee jaar hebben wij de efficiencytaakstelling op de organisatie die is gebaseerd op het Twynstra & Gudde rapport van in totaal € 540.000 ingevuld door formatiereductie. Deze formatiereductie wordt in 2015 afgerond.

Daarnaast is er een aantal ontwikkelingen die druk legt op de organisatie om verder terug te gaan in formatie en apparaatskosten:

- De toerekening van kosten aan grondexploitaties en grote infrastructurele werken moet worden verlaagd door de afronding van projecten. Hierdoor zal de formatie met circa 4,7 fte moeten worden teruggebracht. De leges opbrengsten lopen structureel terug en de werkzaamheden voor vergunningverlening verminderen. De formatie zal met minimaal 2,5 fte worden teruggebracht. De hiermee gemoeide formatiekosten bedragen tezamen € 457.500.
- Bij vermindering van formatie door wegvallen van taken (zie hiervoor) en uitbesteding van taken (milieucentrum 2,8 fte) dienen ook de overheadkosten te worden verlaagd. De totale overheadkosten gemoeid met deze formatiereductie bedraagt € 330.000.
- Bij de KTD is door de raad besloten tot een taakstelling voor verdere efficiency en effectiviteit van € 100.000 ingaande 2017.
- Tenslotte zijn er nog de taakstellingen uit eerdere bezuinigingsoperaties (formatie coördinatie wijkbeheer, formatie MO, formatie bestuurssecretariaat) en de KTD (formatie recreatie en toerisme) die de komende jaren moeten worden ingevuld. Met deze fte's is een bezuiniging gemoeid van € 160.000.

In totaal dient er in de periode 2014-2018 € 1.047.500 te worden bespaard op personeels- en apparaatskosten. Dat is een forse taakstelling bovenop de € 540.000 die al is gerealiseerd.

Standpunt college:

Wij achten het niet verantwoord om de taakstelling van ruim € 1 miljoen nog verder te verzwaren. In de huidige bestuursperiode moeten diverse doelstellingen en opgaven worden aangepakt die voortvloeien uit onder andere het coalitieakkoord, het traject Samenleving Voorop en de decentralisaties in het sociaal domein. Voor de realisatie hebben wij de organisatie nodig. Verder bezuinigen op formatie is alleen verantwoord indien er in bestaande kerntaken wordt geschrapt waardoor fte's komen te vervallen die aan de taakuitvoering zijn verbonden (formatie volgt taak). Zoals bij optie 1. aangegeven ligt onze voorkeur bij het uitvoeren van de huidige kerntaken.

ad 4. Verhogen inkomsten/OZB

Overwegingen:

In het coalitieakkoord is vermeld dat de algemene gemeentelijke belastingen in beginsel niet worden verhoogd. Indien een lastenverzwaring onvermijdelijk is zullen wij voorafgaand aan besluitvorming duidelijk aangeven waarom wij een verhoging noodzakelijk achten, onze

argumenten toelichten aan inwoners en bedrijven.

De hiervoor genoemde drie OZB-maatregelen die al zijn besloten betekenen bij elkaar dat de OZB-aanslag van woningeigenaren in 2016 gemiddeld met ruim € 10 op jaarbasis toeneemt ten opzichte van 2014 (hierbij is uitgegaan van een gemiddelde woningwaarde van € 266.000 in Leusden). Het verhogen van de OZB ter dekking van het begrotingstekort van € 400.000 betekent dat de OZB-aanslag van diezelfde woningeigenaren in de komende vier jaar voor de gemiddelde woning met € 20 verder zal toenemen. In totaal neemt de gemiddelde OZB-aanslag dan in 2018 met circa € 30 op jaarbasis toe ten opzichte van 2014.

Voor de eigenaren die tevens gebruikers zijn van de bedrijfspanden neemt de OZB in 2016 ten opzichte van 2014 met € 60 toe als gevolg van de drie bestaande maatregelen, (uitgaande van een gemiddelde waarde van een bedrijfspand van € 406.000). Bij een verdere verhoging ter dekking van het begrotingstekort neemt de belasting voor deze eigenaren en gebruikers van niet-woningen in 2018 ten opzichte van 2014 in totaal toe met € 175 op jaarbasis. Verhoudingsgewijs is dit overigens dezelfde stijging als voor de woningen.

Ontwikkeling woonlastendruk

Met betrekking tot de gemeentelijke woonlastendruk overwegen wij het volgende.

Tot de lokale woonlasten worden gerekend de bedragen die huishoudens betalen aan OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Van deze woonlasten en lokale lastendruk houdt bureau Coelo van de rijksuniversiteit Groningen een landelijke ranglijst bij van 'goedkope gemeenten' die jaarlijks wordt gepubliceerd. Op de ranglijst neemt Leusden in 2014 met een gemiddeld woonlastenbedrag van € 586 de 27^e positie in van de in totaal 403 gemeenten. Er zijn dit jaar dus 26 gemeenten met lagere woonlasten en 376 gemeenten met hogere woonlasten. Het landelijk gemiddelde woonlastenbedrag in 2014 is € 725. In de provincie Utrecht is het gemiddeld woonlastenbedrag € 690. De woonlasten in Leusden zijn in 2014 dus € 139 en € 104 lager dan respectievelijk het landelijk en provinciaal gemiddelde. Ook in de regio zijn de woonlasten van Leusden beneden gemiddeld. Van alle aangrenzende gemeenten heeft Leusden de laagste woonlasten.

Overigens heeft bureau Coelo ook onderzoek gedaan naar de verdeling van de algemene uitkering van het Gemeentefonds over de gemeenten. De uitkering wordt verdeeld via een aantal verdeelmaatstaven. Doel van het Rijk hiermee is om elke gemeente een uitkering te geven die die gemeente in staat stelt om een gemiddeld voorzieningenniveau aan te bieden. Er zijn circa 60 verdeelmaatstaven. Voorbeelden van verdeelmaatstaven zijn: het aantal inwoners, het aantal schoolgaande kinderen, het aantal ouderen, de bodemgesteldheid en de centrumfunctie. Dit zijn factoren die leiden tot kosten. Ook zijn er maatstaven die indicatie geven voor de mogelijkheid van de gemeente om zelf belastinginkomsten te verwerven. Dit wordt gemeten aan de hand van de OZB-maatstaf. Een gemeente met gemiddeld dure huizen krijgt een lagere uitkering omdat die gemeente volgens het Rijk via de OZB meer eigen inkomsten kan verwerven.

Uit het onderzoek van Coelo blijkt dat Leusden op de ranglijst in 2013 de gedeeld tweede plaats innam van gemeenten met de laagste algemene uitkering per inwoner. Dit betekent enerzijds dat de gemeente Leusden wordt geacht geen hoge kosten te hebben als gevolg het niet hebben van een centrumfunctie, geen slechte bodemgesteldheid, geen sociaal zwakke structuur enz. en anderzijds dat de gemeente Leusden wordt geacht een groot deel van de kosten te kunnen dekken door het verwerven van eigen inkomsten.

In bijlage 4 hebben wij een overzicht opgenomen van de lastendruk in de ons omliggende gemeenten. Tevens hebben wij hieraan toegevoegd de algemene uitkering per inwoner van die gemeenten en de gemeentelijke formatie per 1.000 inwoners.

In het kader van de kerntakendiscussie hebben wij het Leusdenpanel¹ vragen voorgelegd over de mogelijkheden om te bezuinigen. Daarbij hebben we ook gevraagd naar de bereidheid om een verhoging van de OZB te accepteren. In de rapportage is de conclusie opgenomen dat 64% van de Leusdenaren een verhoging van € 10 per jaar acceptabel vindt.

Standpunt college:

“Leusden verdient ambitie”

Het college vindt dat de Leusdense samenleving ambitie verdient en wil de toezeggingen, die in het coalitieakkoord aan de samenleving zijn gedaan, gestand doen. Daarnaast willen wij geen verdere ingrepen doen in ons voorzieningenniveau. Een beperkte verhoging van de OZB is daardoor de meest voor de hand liggende optie om het tekort in de begroting te dekken. Concreet betekent dat een OZB-stijging van € 20 voor een gemiddelde woning in vier jaar. Ook na deze stijging zal de woonlastendruk in onze gemeente beneden gemiddeld zijn. Dat vinden wij acceptabel en verdedigbaar als we deze maatregel afzetten tegen het alternatief. Namelijk enerzijds schrappen in onze ambities zoals opgenomen in het coalitieakkoord en anderzijds nog meer op taken en voorzieningen bezuinigen met ingrijpende consequenties voor onze inwoners.

Overigens zijn wij van mening dat we geen hogere OZB-bijdrage van onze inwoners moeten vragen dan nodig. Dit betekent dat indien de komende jaren de begrotingspositie weer verbetert wij prioriteit zullen geven aan het niet doorvoeren van de dan nog geplande gefaseerde verhoging.

Voorstel

In de nota van aanbidding van de programmabegroting 2015 zullen wij ingaan op het weer sluitend maken van de begroting 2015-2018². Wij zullen u daarin voorstellen om de OZB gefaseerd te verhogen waardoor in 2018 een opbrengst van € 400.000 ontstaat. In Leusden hanteren we het uitgangspunt dat tarieven niet schoksgewijs worden aangepast. Daarom kijken we voor de fasering ook nadrukkelijk naar de samenhang met reeds vastgestelde maatregelen. Daarnaast moeten we uiteraard ook kijken naar de begrotingspositie waarbij we in 2015 een begrotingstekort hebben maar in de jaren 2016 en 2017 begrotingsoverschotten. Wij komen dan tot het voorstel om de OZB voor 2015 met € 100.000 te laten stijgen, in 2016 geen verdere stijging en de resterende € 300.000 te verdelen over de jaren 2017 en 2018. Dit voorstel leidt tot de volgende ontwikkeling van de lokale lastendruk.

Ontwikkeling lokale lastendruk ³	2015	2016	2017	2018
Meerpersoonshuishouden met een gemiddelde woning	586	612	617	624
Afvalstoffenheffing lagere restitutie t.o.v. 2014	16			
OZB Inflatiecorrectie 2015	3			
4e tranche OZB stijging besluit begroting 2012	2			
Verhoging OZB besluit begroting 2014		5		
Voorstel Gefaseerde OZB stijging begroting 2015	5		7	8
	612	617	624	632

¹ “Rapportage Leusdenpanel Tiende peiling: ombuigingen Leusden”

² Dit voorstel is gebaseerd op het resultaat van de Voorjaarsnota inclusief meicirculaire. Het definitieve begrotingsresultaat is tijdens het schrijven van dit voorstel nog niet bekend.

³ In deze berekening is nog geen rekening gehouden met toekomstige inflatiecorrectie, de ontwikkeling van het afvaltarief en de ontwikkeling van het rioolheffing. Het tarief voor de rioolheffing 2015 is nog niet bekend en wordt gebaseerd op het nieuwe gemeentelijk rioleringsplan dat momenteel wordt opgesteld. De verwachting is dat de rioolheffing komende jaren, onder meer door verbeterde onderhoudstechnieken tussen de 30 en 50 euro op jaarbasis kan worden verlaagd.

Voor de begrotingspositie betekent de fasering dat het tekort in 2015 slechts gedeeltelijk door OZB-verhoging wordt gedekt. Het restant-tekort zal eenmalig aan de algemene bedrijfsreserve moeten worden onttrokken. In 2016 en 2017 ontstaan begrotingsoverschotten die in die jaren weer aan de reserve kunnen worden toegevoegd. In 2018 is de begroting sluitend. In bijlage 5 voegen wij een overzicht toe met de lastendrukstijging 2014-2018 voor woningen met diverse WOZ-waarden.

Op basis van het resultaat van de Voorjaarsnota en de meicirculaire wordt het dekkingsplan dan als volgt:

	2015	2016	2017	2018
Resultaat Voorjaarsnota 2014	-217.600	+37.700	195.500	+4.500
Resultaat meicirculaire 2014	-179.600	+19.400	-71.500	-400.600
Resultaat voor dekkingsmaatregelen	-397.200	+57.100	+124.400	-396.100
Verhoging OZB	+100.000	+100.000	+240.000	+400.000
	-297.200	+157.100	+364.400	+3.900
Dekking tekort 2015 tlv alg.reserve	+297.200	-	-	-
Eindresultaat	0	+157.100	+364.400	+3.900

Communicatie

Zoals in het coalitieakkoord staat, moet over een lastenverzwaring die onvermijdelijk is, vóór besluitvorming worden aangegeven waarom het college een verhoging noodzakelijk vindt. Inwoners worden via diverse kanalen (lokale media, Gemeentenuws, Collegenieuws, www.leusden.nl en sociale media accounts) kanalen geïnformeerd over het voorstel aan de raad, de afweging van het college daarbij en over het proces. Daarbij is het van belang de belanghebbenden te informeren over de mogelijkheid om in te spreken tijdens de informatieronden voorafgaand aan de besluitvorming in de gemeenteraad.

Het college van de gemeente Leusden,

E.D. Luchtenburg
directeur-secretaris

mevrouw drs. A. Vermeulen
burgemeester

De raad van de gemeente Leusden;

gelezen het voorstel van het college d.d. 26 augustus 2014, nummer: 234224

b e s l u i t :

1. de meerjarenbegroting 2015-2018 sluitend te maken door een gefaseerde verhoging van de OZB oplopend van € 100.000 in 2015 tot € 400.000 in 2018;
2. dit besluit te verwerken in de concept meerjarenbegroting 2015-2018.

Aldus besloten door de raad van de gemeente
Leusden in zijn openbare vergadering van 2 oktober 2014

mevrouw mr. J.S.Y. Houtman
griffier

mevrouw drs. A. Vermeulen
voorzitter